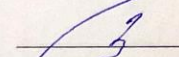

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Ігор ГУРСЬКИЙ

„31” серпень 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегія сталого розвитку

Освітній рівень: другий (магістерський)

Галузь знань: 18 „Виробництво та технології”

Спеціальність: 183 „Технології захисту навколишнього середовища”

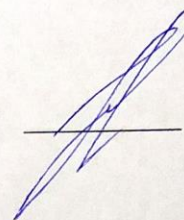
Освітня програма: Технології захисту навколишнього середовища

Факультет: Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни „Стратегія сталого розвитку” для здобувачів вищої освіти спеціальності 183 „Технології захисту навколишнього середовища” освітньої програми „Технології захисту навколишнього середовища”. Умань: Уманський НУС, 2022. 13 с.

Розробник: Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ, кандидат с.-г. наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності
Протокол від „31” серпня 2022 року №1

Завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Ольга ВАСИЛЕНКО

„31” серпень 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від „31” серпня 2022 року №1

Голова Андрій Тернавський Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ

„31” серпень 2022 року

© УНУС, 2022 рік

© Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ, 2022 рік

Опис навчальної дисципліни

“Стратегія сталого розвитку”

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 4	<p style="text-align: center;"><i>Галузь знань:</i></p> <p style="text-align: center;">18 „Виробництво та технології”</p>	<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Модулів – 1	<p style="text-align: center;">Спеціальності 183 „Технології захисту навколишнього середовища”</p>	Обов’язкова	
Змістових модулів – 4		<i>Рік підготовки</i>	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
<p>Тижневих годин для денної (заочної) форми навчання: аудиторних – 4,1 (0,8) год; самостійної роботи студента – 2,9 (7,06) год</p>		<p style="text-align: center;">Освітній рівень: другий (магістерський)</p> <p style="text-align: center;">Освітня програма „Технології захисту навколишнього середовища”</p>	<i>Семестр</i>
	1-ий		–
	<i>Лекції, год</i>		
	28		–
	<i>Лабораторні заняття, год</i>		
	–		–
	<i>Практичні заняття, год</i>		
	26		–
	<i>Індивідуальні заняття</i>		
	-		-
<i>Самостійна робота, год</i>			
66	–		
<i>Вид контролю</i>			
Залік			

2. Опис дисципліни

Мета: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері технологій захисту навколишнього середовища при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або пошуку інноваційних рішень, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Навчальна дисципліна „Стратегія сталого розвитку” вивчається на 1 курсі I семестру, і передує вивченню дисциплін Педагогіка, Психологія та методика викладання у вищій школі; Іноземна мова; Екологічні інспектування, Стандартизація та сертифікація.

Програмні результати навчання:

ПР 06. Здійснювати аналіз соціо-економіко-екологічного стану підприємств, населених пунктів, районів, областей та розробляти стратегії їх сталого розвитку.

ПР 09. Оцінювати загрози фізичного, хімічного та біологічного забруднення біосфери та його впливу на довкілля і людину, вміти аналізувати зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі під впливом природних і техногенних факторів.

ПР 12. Впроваджувати і використовувати відновлювальні джерела енергії та ресурсо- і енергозберігаючі технології у виробничій та соціальній сферах.

Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність контролювати й оцінювати екологічні ризики впливу техногенних об'єктів і господарської діяльності на довкілля.

ФК 5. Здатність впроваджувати і використовувати відновлювальні джерела енергії, ресурсо- і енергозберігаючі технології.

ФК 6. Здатність контролювати й оцінювати ефективність природоохоронних заходів та застосовуваних технологій.

ФК 8. Здатність здійснювати розробку ефективних техніко-технологічних й організаційних рішень, спрямованих на впровадження у виробництво інноваційних природоохоронних розробок і сучасного обладнання.

3. Програма навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Реалізація стратегії сталого розвитку.

Змістовий модуль 1. Передумови розробки стратегії сталого розвитку.

Тема 1. Екологічна проблема в історії людства.

Тема 2. Суспільні та екологічні передумови розробки концепції сталого розвитку.

Тopic 2. Social and environmental prerequisites for developing the concept of sustainable development.

Змістовий модуль 2. Впровадження у життя стратегії сталого розвитку.

Тема 3. Пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі.

Тема 4. Сучасна глобалістика як наука про сталий розвиток.

Змістовий модуль 3. Концепція стратегії сталого розвитку.

Тема 5. Діяльність інституту спостереження за навколишнім середовищем.

Тема 6. Концепція сталого розвитку для України.

Змістовий модуль 4. Можливості сталого розвитку. Науково-прикладні засади сталого розвитку.

Тема 7. Оцінка можливості переходу до сталого розвитку.

Тема 8. Еколого-технологічні аспекти сталого розвитку регіонів.

Тема 9. Стратегія сталого розвитку природного заповідного фонду.

Тема 10. Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного природними процесами.

Тема 11. Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного техногенним забрудненням.

Тема 12. Еколого-економічні аспекти стратегії сталого розвитку.

Тема 13. Стратегія сталого управління урбоекосистемою.

4. Орієнтована структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ												
Змістовий модуль 1. Передумови розробки стратегії сталого розвитку												
Тема 1. Екологічна проблема в історії людства	9	2	2	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Суспільні та екологічні передумови розробки концепції сталого розвитку Topic 2. Social and environmental prerequisites for developing the concept of sustainable development	10	2	2	–	–	6	–	–	–	–	–	–
<i>Разом за ЗМ 1</i>	<i>19</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>11</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>
Змістовий модуль 2. Впровадження у життя стратегії сталого розвитку												
Тема 3. Пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі	10	2	2	–	–	6	–	–	–	–	–	–
Тема 4. Сучасна глобалістика як наука про сталий розвиток	10	2	2	–	–	6	–	–	–	–	–	–
<i>Разом за ЗМ 2</i>	<i>16</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>12</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>
Змістовий модуль 3. Концепція стратегії сталого розвитку												
Тема 5. Діяльність інституту спостереження за навколишнім середовищем	8	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	–
Тема 6. Концепція сталого розвитку для України	10	3	2	–	–	5	–	–	–	–	–	–
<i>Разом за ЗМ 3</i>	<i>18</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>9</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>
Змістовий модуль 4. Можливості сталого розвитку. Науково-прикладні засади с талого розвитку												
Тема 7. Оцінка можливості переходу до сталого розвитку	10	3	2	–	–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 8. Еколого-технологічні аспекти	9	2	2	–	–	5	–	–	–	–	–	–

сталого розвитку регіонів												
Тема 9. Стратегія сталого розвитку природного заповідного фонду	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного природними процесами	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного техногенним забрудненням	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Еколого-економічні аспекти стратегії сталого розвитку	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Стратегія сталого управління урбоекосистемою	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за ЗМ 4</i>	<i>63</i>	<i>15</i>	<i>14</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>34</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
ВСЬОГО	120	28	26	-	-	66	-	-	-	-	-	-

5. Теми практичних занять

№	Назви тем	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.		
Змістовий модуль 1. Передумови розробки стратегії сталого розвитку.		
1	Природокористування, проблема відносин суспільства і природи. Взаємодія природи і суспільства в історичному аспекті.	2
2	Суспільні і екологічні передумови розробки концепції сталого розвитку. Сучасна екологічна ситуація в Україні.	2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>		4
Змістовий модуль 2. Впровадження у життя стратегії сталого розвитку.		
3	Пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Принципи діяльності та цілі Римського клубу.	2
4	Сучасна глобалістика як наука про сталий розвиток. Глобальні проблеми людства та сталий розвиток.	2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>		4

Змістовий модуль 3. Концепція стратегії сталого розвитку.		
5	Діяльність інституту спостереження за навколишнім середовищем.	2
6	Концепція сталого розвитку для України. Інтеграція екологічної політики в стратегію економічних реформ.	2
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>		4
Змістовий модуль 4. Можливості сталого розвитку. Науково-прикладні засади сталого розвитку		
7	Національні пріоритети сталого розвитку України. Сценарії переходу до сталого розвитку.	2
8	Еколого-технологічні аспекти сталого розвитку регіонів.	2
9	Стратегія сталого розвитку природного заповідного фонду. Strategy for sustainable development of the reserve fund.	2
10	Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного природними процесами.	2
11	Стратегія сталого розвитку регіонів екологічного ризику викликаного техногенним забрудненням	2
12	Еколого-економічні аспекти стратегії сталого розвитку	2
13	Стратегія сталого управління урбоєкосистемою	2
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>		14
ВСЬОГО		26

6. Самостійна робота

№	Назви тем	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.		
Змістовий модуль 1. Передумови розробки стратегії сталого розвитку.		
1	Природокористування та його зміст. Екологічні кризи в історії людства та причини їх виникнення.	8
2	Поняття про глобальні проблеми. Екологічна проблема як глобальна.	8
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>		16
Змістовий модуль 2. Впровадження у життя стратегії сталого розвитку.		
3	Пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі Програма дій на XXI століття.	9
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>		9
Змістовий модуль 3. Концепція стратегії сталого розвитку.		
4	„Стан Світу” як фундамент концепції сталого розвитку. Роль лісів у екологічній стабілізації екосистем.	8

<i>Разом за змістовим модулем 3</i>		8
Змістовий модуль 4. Можливості сталого розвитку. Науково-прикладні засади сталого розвитку.		
5	Оцінка інтродукції як різновиду екологічного збурення природних екосистем. Екологічно толерантні напрями лісокористування.	8
6	Концепція сталого розвитку України.	8
7	Соціоекологічні аспекти стратегії сталого розвитку. Екологічна політика і стратегія сталого розвитку.	9
8	Комунікація екологічного ризику при сталому розвитку регіонів.	8
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>		33
ВСЬОГО		66

7. Методи навчання

Під час навчання застосовуються такі методи навчання: лекції, практичні, підготовка повідомлень та доповідей на практичні заняття, самостійне вивчення тем дисципліни.

Лекції, практичні, лабораторні, індивідуальні заняття, самостійне вивчення тем навчальної дисципліни.

До підготовки фахівців високого рівня використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;
- наочні – ілюстрація, демонстрація;
- практичні – практичні роботи, реферати;
- інформаційно-рецептивний метод передбачає передачу знань у готовому вигляді, сприяє розвитку уваги студентів;
- репродуктивний метод забезпечує можливість передавання великої за обсягом навчальної інформації за мінімально коротким часом, без великих витрат зусиль;
- проблемний метод. Викладач показує зародження істини конкретної науки, демонструючи еталон проблемного мислення. Засвоюється засіб та логіка розв'язання проблеми, розвивається логічне мислення, формулюється інтерес до навчальної роботи;
- частково-пошуковий. Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності;

- пошуковий метод, сприяє оволодінню методами наукового пізнання. Відбувається розвиток здібності до творчої діяльності.

8. Методи контролю

Усне та письмове опитування, тестування.

Матеріал лекції оцінюється за допомогою тестового контролю знань та усного опитування. Підсумковий контроль знань – залік.

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння студентами кредитних модулів навчальної дисципліни.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь студентів.

Тестовий контроль передбачає однакові вимоги до усіх студентів, допомагає уникати надмірних хвилювань, надає можливості ефективніше використовувати час, стимулює студентів до самоконтролю. Використовується для виявлення знання фактів, для визначення вмій творчо використовувати набуті знання більш ефективними є інші методи контролю.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4						Сума	
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	T.13	100
8	7	8	8	8	7	8	7	8	8	8	8	7	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання практичних робіт та проведення семінарських занять з навчальної дисципліни „Стратегія сталого розвитку” для студентів спеціальності 183 „Технології захисту навколишнього середовища”. Умань: УНУС, 2021. 20 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Проект Стратегії національної екологічної політики. Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, 2008.

2. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку. Навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2005. 654 с.

3. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Підручник. Суми: Університетська книга, 2003. 348 с.

4. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку. Посібник для перепідготовки фахівців. Суми: Університетська книга, 2006. 325 с.

5. Боголюбов В.М., Приліпко В.А. Стратегія сталого розвитку. Навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2010. 22 с.

6. Мельник Л.Г., Корінцева О.І. Методи оцінки екологічних втрат. Монографія. Суми: Університетська книга, 2004. 288 с.

Додаткова

1. Білявський Г.О., Бутченко Л.І. Екологія (теорія та практикум). К.: Лібра, 2006. 368 с.
2. Фурдичко О.І., Мармуль Л.О., Малєєв В.О., Пилипенко Ю.В. Економіка природокористування. Підручник. К.: Аграрна освіта, 2009. 256 с.
3. Дорогунцов С.І., Муховіков А.М., Хвесик М.А. Оптимізація природокористування. Навчальний посібник. Т.1. К.: Кондор, 2004.
4. Сосько С.П. Просторовий розвиток соціо-природних систем: шлях до нової парадигми. Наукова монографія. Київ: Ніка Центр, 2003. 287 с.
5. Сосько С.П. Засадничі принципи ноосферного природокористування у контексті концепції сталого розвитку. Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. №8. 2006. С. 74-87.
6. Сосько С.П. Стійкий розвиток та методологічна криза політичної економії. Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія Економіка. Вип. 7. 2005. С. 64-76.
7. Сосько С.П. Географічна методологія сталого розвитку. Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Київ: Обрій, 2004. С. 25-27.
8. Сосько С.П. Концепція сталого розвитку та її методологічна дискусійність. Регіональна економіка. №4. 2003. С. 13-28.
9. Сосько С.П. Територіальна організація сільського господарства та стійкий розвиток – шлях до нової парадигми. Ринкова трансформація економіки АПК. Колективна монографія / За ред. акад. УААН П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.С. Мазнева. Київ, 2002. С. 212-216.
10. Сосько С.П. Концепція стійкого розвитку та зміна парадигм у суспільній географії. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. №620. Серія: геологія, географія, екологія. Х.: Видання Харківського університету, 2021. С. 110-119.
11. Сосько С.П. Просторова структура ноосфери та місце у ній об'єктів індустріальної спадщини. Географічні дослідження Кривбасу. Вип. 2. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2007. С.44-47.
12. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. К.: Знання, 2006. 300 с.
13. Serhiy Sonko, Olha Vasylenko, Nataliia Shevchenko, Ihor Hursky and Yana Zaluzniak. The concept of sustainable development on the eve of its thirtieth anniversary: new challenges and prospects. E3S Web of Conferences. Volume 255 (2021). International

Conference on Sustainable, Circular Management and Environmental Engineering (ISCMEE 2021).

DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125501011> (Scopus).

14. Sergiy Sonko, Nadiya Maksymenko, Olha Vasylenko, Viktoriia Chornomorets and Iryna Koval. Biodiversity and landscape diversity as indicators of sustainable development. E3S Web of Conferences. Volume 255 (2021). International Conference on Sustainable, Circular Management and Environmental Engineering (ISCMEE 2021). DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125501046>

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.udau.edu.ua/staff/spivrobotniki/sonko-sergij-petrovich/naukovi-rezultati-vprovadzeni-v-navchalnij-proczes.html>.

2. Міністерство екології та природних ресурсів України. Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>.

3. Державне агентство лісових ресурсів України. Режим доступу: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>

4. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. Режим доступу: <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.

5. Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України. Режим доступу: <http://ecos.kiev.ua/news/list/>

13. Зміни у РП в 2022 р.

1. Удосконалено теми лекцій, практичних занять, здійснено перерахунок годин на навчальне та самостійне вивчення дисципліни.

2. Удосконалено список рекомендованої літератури до вивчення навчальної дисципліни, вилучено російськомовні та російські джерела літератури.

3. До списку лекцій та лабораторних занять для студентів добавлено по одній темі англійською мовою.